

Makalenin Dergiye Ulaşma Tarihi: 17.02.2017
Yayın Kabul Tarihi: 02.08.2017

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

The Attitudes of Teacher Candidates Who are Studying in Primary Teacher Degree Program towards Teaching Profession

Yasemin SÖNMEZ*
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK**
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK***

Öz:

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan toplam 73 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemek için Üstüner (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Öğretmen adaylarına ilişkin kişisel bilgiler Demografik Bilgi Formu ile elde edilmiştir.

Araştırma sonunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu, tutum düzeylerinin sınıf öğretmenliği lisans programında okumaktan memnuniyet durumları ve sınıf öğretmenliği lisans programını tercih sebeplerine göre farklılaştığı; cinsiyet, sınıf düzeyi, şuan oku-

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bartın Üniversitesi, yaseminsonmezsonmez@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2148-0122>

** Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, aysederyaisik@gmail.com <https://orcid.org/0000-0002-9867-0904>

*** Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, erkamsulak@gmail.com <https://orcid.org/0000-0003-4042-891X>

dukları lisans programı ve okulun tercih sırası, öğretmenlik mesleğinin tercih sırası, babalarının mesleği ve annelerinin mesleğine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: sınıf öğretmenliği, öğretmen adayı, öğretmenlik mesleği, tutum

Abstract:

The aim of this study is to determine and evaluate the attitudes of teacher candidates who is studying in primary teaching degree program toward the teaching profession. The study group consisted of 73 teacher candidates who are studying in Bartın University Faculty of Education Department of Primary Teaching Degree Program. The Attitudes towards Teaching Profession Scale developed by Ustuner (2006) was used to determine the attitudes of the teacher candidates towards teaching profession. Teacher candidates' personal information was obtained by the Demographic Information Form.

At the end of the study, it was found that teacher candidates' attitudes towards the teaching profession are at high level, teacher candidates' attitude level differences according to satisfaction from studying in primary teaching degree program and the reason for preferring the primary teaching degree program, teacher candidates' attitude level doesn't difference according to their gender, grade level, preference rankings of the degree programs and schools where they are studying, preference rankings of teacher profession, their father's and mother's profession.

Keywords: primary teaching, teacher candidates, teaching profession, attitudes

Giriş

İnsan hayatındaki mutluluk ve başarılar yapılan işlerden, bu işlerden alınan huzurdan ya da huzursuzluktan, yaşantıdan, gelecek umutlarından, hayallerden etkilenir. İnsanların günlük yaşantılarının büyük kısmını kaplayan meslekleri de bu bağlamda hayatlarını değiştirmektedir. Her gün işe gitmek istemeyerek evinden ayrılan bir çalışanın iş yerindeki verimi tartışılır.

Kuzgun'un (1999, akt. Karagülle, 2007, 4) belirttiğine göre meslek, "insanlara yararlı mal ve hizmet üretmek ve karşılığında bir gelir elde etmek amacıyla yapılan, belli bir eğitimle kazanılan ve kuralları toplumca belirlenmiş faaliyetler bütünüdür". Meslek seçimi, kişilerin yetenekleri, becerileri ve tutumları gibi birçok faktörden etkilenebilir. Sarıkaya ve Khorshid (2009) mesleğin sadece para kazanma aracı olmadığını, her şeyden önce yetenekleri kullanma, kendini gerçekleştirme ve geliştirme yolu olduğunu vurgulamaktadır. Kuzgun (1982, akt. Tuzcuoğlu, 1994, 265) kişinin mesleki etkinlikleri vasıtasıyla psikolojik gereksinimlerini karşılamaya, kendini gerçekleştirmeye çalıştığını savunmaktadır.

Milli Eğitim Temel Kanununun (MEB, 1973) 43. Maddesi'nde öğretmenlik mesleği "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir" şeklinde tanımlanmıştır. Öğretmenlik mesleğinde bireyler farklı alanlarda uzmanlaşmaktadırlar. Bu uzmanlaşma branş bazında ve öğretim düzeyinde olmaktadır. Bu uzmanlık alanlarından birisi de Sınıf Öğretmenliği alanıdır. Sınıf öğretmenliği ilkökul kademesindeki öğrencilerin eğitim faaliyetleri sırasında rehberliğini yapan öğretmenlik alanıdır. Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişidir (Senemoğlu, 1994).

Öğretmen konusundaki sorunlar öğretmenliği bir meslek olarak görmeyen ve kişiliği itibarıyla de öğretmenliğin temel koşulları olan tutum, tavır ve davranışlardan yoksun kişilerin öğretmen olarak yetiştirilmeye çalışılması veya doğrudan atanmaları ile başlamıştır (Ataünel, 2003, 103). Öğretmenlik mesleğinin kutsallığı onu sadece bir meslek olma statüsünden çıkarıp bir gönül işi haline getirmektedir. Öğrenciler kendilerine güler yüzle bakan, onlara bir şeyler öğrettiği için mutlu olan öğretmenler ile çalıştıklarında verimli olabilirler. Bu sebeptendir ki öğretmenlerimizin, öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutum düzeylerinin yüksek olması hem onların yaşadıkları mesleki doyum açısından hem de öğrencilerinin bilgiyi anlayan, kavrayan, sorgulayan, sormaktan korkmayan mutlu bireyler olmalarını sağlamak açısından çok önemlidir.

Öğretmen adayları eğitim fakültelerinin ilgili alanlarında eğitim alırlar ve yapılan sınavlar neticesinde başarılı olurlar ise "öğretmen" unvanını alırlar. Ataünel (2003, 103) öğretmenlik mesleğinin sorunlardan arındırılması için her şeyden önce öğretmenlik ruhuna sahip daha başarılı, ilgili ve yetenekli öğrencilerin öğretmenliğe yönelmesini sağlamak olduğunu savunmaktadır. Öğretmenlerin kendilerinden beklenen rolleri yerine getirmelerini etkileyen önemli bir değişken, öğretmenliği sevme, saygı duyma ve benimseme özelliklerini kapsayan tutumlarıdır (Baykara Pehlivan, 2008, 152).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenliği lisans programında okumakta olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemektedir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ne düzeydedir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları sınıf düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları bu lisans programında okumaktan memnurluk düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları bu lisans programını tercih etme sebeplerine göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları şu an okudukları okul ve lisans programının kaçınıcı tercihleri olduğuna göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları öğretmenlik mesleğinin kaçınıcı tercihleri olduğuna göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları babalarının mesleğine göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları annelerinin mesleğine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin toplanması ile verilerin analiz yöntemleri açıklanmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1998, 77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1: Araştırmanın Çalışma Grubu

Değişken	Alt Değişken	N	%
Cinsiyet	Kadın	49	67,12
	Erkek	24	32,88
Sınıf	1. Sınıf	19	26,02
	2. Sınıf	27	36,99
	3. Sınıf	15	20,55
	4. Sınıf	12	16,44
Sınıf öğretmenliği okumaktan memnuniyet	Evet	61	83,56
	Kısmen	12	16,44
Sınıf öğretmenliği lisans programını tercih sebepleri	Öğretmenlik mesleğini sevdiğim için	43	58,90
	İş garantisi ve çalışma koşulları	10	13,70
	Ailemin isteğiyle	6	8,22
	Sınav puanım bu bölümü tuttuğu için	11	15,07
	Diğer	3	4,11
Lisans programı ve okulun kaçınıcı tercihleri olduğu	1-5	33	45,21
	6-10	21	28,77
	11 ve üzeri	19	26,02
Öğretmenlik Mesleğinin Kaçınıcı Tercihleri olduğu	1-5	57	78,08
	6 ve üzeri	16	21,92
Baba mesleği	Öğretmen+Memur	15	20,55
	İşçi	28	38,36
	Serbest meslek	21	28,77
	İşsiz	9	12,32
Anne mesleği	Çalışan	13	17,81
	Ev hanımı	60	82,19

Bu araştırmanın çalışma grubu 2014-2015 öğretim yılında Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 49 kadın (%67,12), 24 erkek (%32,88) olmak üzere toplam 73 öğretmen adayından oluşmaktadır. Bu 73 öğretmen adayınının 19'u 1. Sınıf (%26,02), 27'si 2. Sınıf (%36,99), 15'i 3. Sınıf (%20,55), 12'si 4. Sınıf (%16,44) öğrencisidir. Öğretmen adaylarını 61'i (%83,56) sınıf öğretmenliği okumaktan memnun olduğunu, 12'si (%16,44) kısmen memnun olduğunu belirtmiştir. Sınıf öğretmenliği lisans programını tercih ediş sebebi sorulan öğretmen adaylarından 43'ü (%58,90) öğretmenlik mesleğini sevdiğim için, 10'u (%13,70) iş garantisi ve çalışma koşulları sebebiyle, 6'sı (%8,22) ailemin isteğiyle, 11'i (%15,07) sınav puanım bu bölümü tuttuğu için, 3'ü (%4,11)

diğer yanıtını vermiştir. Şu an okudukları lisans programı ve okulun kaçınıcı tercihleri olduğu sorusuna 73 öğretmen adayından 33'ü (%45,21) 1-5, 21'i (%28,77) 6-10, 19'u (%26,02) 11 ve üzeri tercihlerinde olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlik mesleğinin kaçınıcı tercihleri olduğu sorusuna ise öğretmen adaylarından 57'si (%78,08) 1-5, 16'sı (%21,92) 6 ve üzeri tercihleri olduğunu belirtmiştir. Öğretmen adaylarından 15'inin (%20,55) babası öğretmen ya da memur, 28'inin (%38,36) işçi, 21'inin (%28,77) serbest meslek sahibi, 9'unun (%12,32) işsizdir. Öğretmen adayından 13'ünün (%17,81) annesi çalışan iken 60'ının (%82,19) annesi ev hanımıdır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada öğretmen adaylarına ait demografik bilgileri elde etmek için Demografik Bilgi Formu, öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını ölçmek için Üstüner (2006) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin ölçüt ölçek geçerliliği 0.89, güvenirlik katsayısı 0.72, iç tutarlılık katsayısı (Cronbah Alpha) 0.93'tür (Üstüner, 2006, 120). Likert tipi bir ölçme aracı olan Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği 24 olumlu ve 10 olumsuz olmak üzere toplam 34 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler "Kesinlikle katılıyorum" 5, "Katılıyorum" 4, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 2 ve "Kesinlikle katılmıyorum" 1 olarak puanlanmıştır. Olumsuz maddelerde puanlama ters yönde yapılmıştır. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan 34'tür. Ölçeklerden alınan puanların yüksek ya da düşük olması o ölçekte ölçülen özelliğın katılımcıda yüksek ya da düşük olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırma sonrasında elde edilen veriler SPSS 20 paket programına aktarılmış ve araştırma soruları doğrultusunda istatistiksel işlemler yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu incelenmiştir. Normal dağılıma uygun olan verilerde T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi, normallığe uymayan verilerde Mann Whitney U ve Kruskal Wallis analizleri uygulanmıştır. Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda anlamlı fark bulunan ($p < 0,050$) analizlerde Levene Testi sonuçlarına göre varyanslar homojen ise ($p > 0,050$) Benferroni, değilse Dunnett's C Testi yapılarak anlamlı farkın hangi alt değişkenler arasında olduğuna bakılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırma sorularına uygun olarak yapılan analizlerin sonuçları sırası ile verilmektedir.

Araştırmanın ilk alt problemi sınıf öğretmenliği lisans programında okumakta olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzey-

de olduğunu belirlemek ile ilgilidir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan 34'tür. Elde edilen verilere göre, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalaması, standart sapması, medyanı, modu, varyansı, en düşük puanı ve en yüksek puanı Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Puanları

	Değer
N	73
	140,26
SS	16,29
Medyan	140,00
Mod	140,00
Varyans	265,58
En Düşük Puan	104,00
En Yüksek Puan	150,00

Tablo 2'ye göre araştırmaya 73 öğretmen adayı katılmıştır ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalaması (\bar{x}) 140,26, standart sapması (SS) 16,29, medyanı 140,00, modu 140,00, varyansı 265,58, en düşük puanı 104,00 ve en yüksek puanı 150,00'dir. Bu veriler öğretmen adaylarının oldukça benzer, olumlu ve oldukça yüksek tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan T-Testi analizi sonuçları Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3: Cinsiyete Göre Tutum Puanları

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	t	p
Kadın	49	141,14	16,16	-0,659	0,512
Erkek	24	138,46	16,77		

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_k=141,14$) erkek öğretmen adaylarından ($\bar{x}_e=138,46$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat yapılan analiz sonucunda kadın ve erkek öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($t=-0,659$, $p>0,050$).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4: Sınıf Düzeylerine Göre Tutum Puanları

Değişken	Alt Değişken	N	SS	F	p	Anlamlı fark
Sınıf	1. sınıf	19	133,90	14,58	1,626	0,191
	2. sınıf	27	141,92	16,10		
	3. sınıf	15	145,53	15,45		
	4. sınıf	12	140,00	18,93		

Tablo 4'teki veriler incelendiğinde 3. Sınıfta okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_3=145,53$) diğer öğretmen adaylarından ($\bar{x}_1=133,90$; $\bar{x}_2=141,92$; $\bar{x}_4=140,00$) daha yüksek olduğu, en düşük tutum puanının 1. Sınıfta okuyan öğretmen adaylarına ($\bar{x}_1=133,90$) ait olduğu görülmektedir. Fakat yapılan analiz sonucunda 1, 2, 3 ve 4. Sınıfta okuyan öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($F=1,626$, $p>0,050$).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf öğretmenliği lisans programında okumaktan memnuniyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan Mann Whitney U analizi sonuçları Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5: Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında Okumaktan Memnuniyetlerine Göre Tutum Puanları

Memnuniyet	N	SS	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Evet	61	143,13	14,82	40,77	2487,00	136,000
Kısmen	12	125,67	16,20	17,83	214,00	

* $p<0,050$

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde sınıf öğretmenliği lisans programında okumaktan memnun olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_E=143,13$) kısmen memnun olan öğretmen adaylarından ($\bar{x}_K=125,67$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca yapılan analiz sonucuna göre sınıf öğretmenliği lisans programında okumaktan memnun olan ve kısmen memnun olan öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($U=136,00$, $p<0,050$).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bu lisans programını tercih ediş sebeplerine göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6: Sınıf Öğretmenliği Lisans Programını Tercih Ediş Sebeplerine Göre Tutum Puanları

Değişken	Alt Değişken	N	SS	F	p	Anlamli fark	
Sınıf öğretmenliği lisans programını tercih sebepleri	Öğretmenlik mesleğini sevdiğim için	43	146,56	15,24	5,544	0,001*	Öğretmenlik mesleğini sevdiğim için- Sınav puanım bu bölümü tuttuğu için
	İş garantisi ve çalışma koşulları	10	136,10	12,38			
	Ailemin isteğiyle	6	133,50	17,68			
	Sınav puanım bu bölümü tuttuğu için	11	127,18	11,24			
	Diğer	3	125,33	15,01			

* $p < 0,050$

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde sınıf öğretmenliği lisans programını öğretmenlik mesleğini sevdiği için tercih eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{X}_{OMS}=146,56$) diğer öğretmen adaylarından ($\bar{X}_{IG}=136,10$, $\bar{X}_{AI}=133,50$, $\bar{X}_{SP}=127,18$, $\bar{X}_D=125,33$) daha yüksek olduğu, en düşük tutum puanının diğer cevabını veren öğretmen adaylarına ($\bar{X}_D=125,33$) ait olduğu görülmektedir. Ayrıca yapılan analiz sonucunda sınıf öğretmenliği lisans programını tercih ediş sebebi öğretmenlik mesleğini sevdikleri için olan ve sınav puanı bu bölümü tuttuğu için olan öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($F=5,544$, $p < 0,050$).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının şuan okudukları lisans programı ve okulun kaçınıcı tercihleri olduğuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7: Şuan Okudukları Lisans Programı Ve Okulun Kaçınıcı Tercihleri Olduğuna Göre Tutum Puanları

Değişken	Alt Değişken	N	SS	F	p	Anlamli fark
Lisans programı ve okulun kaçınıcı tercihleri olduğu	1-5	33	145,30	17,30	3,049	0,054
	6-10	21	136,23	15,08		
	11 ve üzeri	19	135,94	13,86		

Tablo 7'deki veriler incelendiğinde şuan okudukları lisans programı ve okul, tercih sıralamalarında ilk 5 içinde bulunan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{X}_{1-5}=145,30$) diğer öğretmen adaylarından ($\bar{X}_{6-10}=136,23$; $\bar{X}_{11\text{ve} \text{üzeri}}=135,94$) daha yüksek olduğu, en düşük tutum puanının şuan okudukları lisans programı ve okul tercih sıralamalarında 11 ve üzeri sıralarda olan öğretmen adaylarına ait olduğu görülmektedir. Fakat yapılan analiz sonucunda şuan okudukları lisans programı ve okulun kaçınıcı tercihleri olduğuna göre öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($F=3,049$, $p > 0,050$).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğretmenlik mesleğinin kaçınıcı tercihleri olduğuna göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan T-Testi analizi sonuçları Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8: Öğretmenlik Mesleğinin Kaçınıcı Tercihleri Olduğuna Göre Tutum Puanları

Tercih sırası	N		SS	t	p
1-5	57	142,01	16,42	1,764	0,082
6 ve üzeri	16	134,00	14,62		

Tablo 8’deki veriler incelendiğinde öğretmenlik mesleği üniversite tercihlerinde ilk 5 içinde olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($_{1-5}=142,01$) tercihleri 6 ve üzeri sıralamada olan öğretmen adaylarından ($_{6\text{ve}i\text{z}eri}=134,00$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat yapılan analiz sonucunda öğretmenlik mesleği ilk 5 tercihi içinde olan ve 6 ve daha üzeri sıralarda tercihleri olan öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($t=1,764, p>0,050$).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının babalarının mesleklerine göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan Kruskal Wallis analizi sonuçları Tablo 9’da verilmektedir.

Tablo 9: Babalarının Mesleklerine Göre Tutum Puanları

Değişken	Alt Değişken	N		SS		P	Anlamlı Fark
Baba mesleği	Öğretmen+Memur	15	137,33	14,98	3,381	0,337	
	İşçi	28	143,03	16,27			
	Serbest meslek	21	136,43	16,85			
	İşsiz	9	145,44	16,78			

Tablo 9’daki veriler incelendiğinde babası işsiz olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($_{İŞSİZ}=145,44$) diğer öğretmen adaylarından ($_{ÖM}=137,33,_{İŞÇİ}=143,03,_{SM}=136,43$) daha yüksek olduğu, en düşük tutum puanının babası serbest meslek sahibi olan öğretmen adaylarına ($_{SM}=136,43$) ait olduğu görülmektedir. Fakat yapılan analiz sonucunda babalarının mesleklerine göre öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($X^2=3,381, p>0,050$).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğretmen adaylarının annelerinin çalışp çalışmamasına göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan T-Testi analizi sonuçları Tablo 10’da verilmektedir.

Tablo 10: Öğretmen adaylarının Annelerinin Çalışıp Çalışmamasına Göre Tutum Puanları

Anne mesleği	N		SS	t	p
Çalışan	13	142,15	19,83	0,460	0,647
Ev hanımı	60	139,85	15,59		

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde annesi çalışan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{c}=142,15$) annesi ev hanımı olan öğretmen adaylarından ($\bar{e}_{EH}=139,85$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat yapılan analiz sonucunda annesi çalışan ve ev hanımı olan öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($t=0,460$, $p>0,050$).

Sonuç ve Tartışma

Sınıf öğretmenliği lisans programında okumakta olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlendiği bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik oldukça benzer, olumlu ve oldukça yüksek tutuma sahip olduğunu belirlenmiştir ($\bar{c}=140,26$). Bu sonuç Baykara Pehlivan'ın (2008) ve Eş'in (2010) sınıf öğretmeni adayları, Özder, Konedralı ve Perkan Zeki'nin (2010) sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmeni adayları, Doğan ve Esen Çoban'ın (2009) Eğitim Fakültesi son sınıfındaki öğretmen adayları ile yaptığı çalışmaya benzerlik göstermektedir. Olumlu tutum puanına bakılarak öğretmen adaylarının mesleklerine başladıklarında işini severek yapan, başarılı öğretmenler olacağı öngörülebilir.

Sınıf öğretmenliği lisans programında okumakta olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlendiği bu çalışmada kadın öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{c}_k=141,14$) erkek öğrencilerden ($\bar{e}=138,46$) daha yüksek olduğu fakat aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($t=-0,659$, $p>0,050$) belirlenmiştir. Bu sonuç Eş'in (2010) sınıf öğretmeni adayları, Çapa ve Çil'in (2000) branş öğretmen adayları, Şahin Taşkın ve Hacıömeroğlu'nun (2010) sınıf öğretmeni, okul öncesi öğretmeni ve fen bilgisi öğretmeni adayları, Özder, Konedralı ve Perkan Zeki'nin (2010) sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmeni adayları üzerinde yapmış olduğu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Bunun yanında Baykara Pehlivan'ın (2008) sınıf öğretmeni adaylarına, Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım'ın (2007) sosyal ve fen bilgisi öğretmeni adaylarına, Doğan ve Esen Çoban'ın (2009) Eğitim Fakültesi son sınıfındaki öğretmen adaylarına, Çapri ve Çelikkaleli'nin (2008) Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi son sınıftaki öğretmen adaylarına uyguladıkları çalışmada kadın ve erkek öğrencilerin tutumları arasında, kadınlar lehine önemli farklılık bulunmuştur. Bu çalışmada cinsiyet değişkenine göre farklılık bulunmaması toplumda öğretmenlik mesleğinin kadınlar için daha uygun olduğu görüşünün kırılmaya başladığının göstergesi olabilir.

Sınıf öğretmenliği lisans programında okumakta olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlendiği bu çalışmada 3. Sınıfta okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_3=145,53$) diğer öğretmen adaylarından ($\bar{x}_1=133,90$; $\bar{x}_2=141,92$; $\bar{x}_4=140,00$) daha yüksek olduğu fakat aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($F=1,626$, $p>0,050$) belirlenmiştir. Bu sonuç Baykara Pehlivan'ın (2008) ve Eş'in (2010) sınıf öğretmeni adayları, Özder, Konedralı ve Perkan Zeki (2010) sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmenliği adayları, Aslan ve Köksal Akyol'un (2006) 3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören okul öncesi öğretmeni adayları üzerinde yapmış olduğu çalışmayla benzerlik göstermektedir. Çapa ve Çil tarafından (2000) branş öğretmen adayları ile yapılan çalışmada 2. ve 3. Sınıflar arasında 3. Sınıf öğrencileri lehine farklılık belirlenmiştir. Sınıf düzeyleri (1-2-3) ile artan tutum puanları öğretmen adaylarının meslek ile ilgili eğitimleri aldıkça mesleğe karşı olumlu tutum geliştirdiği şeklinde yorumlanabilirken, 3. Sınıftan 4. Sınıfa geçişte tutum puanlarındaki düşüşün KPS Sınavı ve atanma stresi sebebiyle olduğu düşünülebilir.

Sınıf öğretmenliği lisans programında okumakta olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlendiği bu çalışmada sınıf öğretmenliği lisans programında okumaktan memnun olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_E=143,13$) kısmen memnun olan öğretmen adaylarından ($\bar{x}_K=125,67$) daha yüksek olduğu ve aralarında anlamlı fark bulunduğu ($U=136,00$, $p<0,050$) belirlenmiştir. Okuduğu bölümden memnun olan kişilerin bu bölüm sonunda yapacakları mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olması beklenen bir sonuçtur.

Araştırma sonunda sınıf öğretmenliği lisans programını öğretmenlik mesleğini sevdiği için tercih eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_{OMS}=146,56$) diğer öğretmen adaylarından ($\bar{x}_{IG}=136,10$, $\bar{x}_{AI}=133,50$, $\bar{x}_{SP}=127,18$, $\bar{x}_D=125,33$) daha yüksek olduğu; sınıf öğretmenliği lisans programını tercih ediş sebebi “öğretmenlik mesleğini sevdikleri için” olan ve “sınav puanı bu bölümü tuttuğu için” olan öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu ($F=5,544$, $p<0,050$) belirlenmiştir. Bu çalışma lisans programını tercih sebepleri arasında önemli farklılık bulunması açısından Özder, Konedralı ve Perkan Zeki'nin (2010) sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmenliği adaylarına, Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım'ın (2007) sosyal ve fen bilgisi öğretmenliği adaylarına, Aslan ve Köksal Akyol'un (2006) 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören okul öncesi öğretmeni adaylarına yaptıkları çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada şuan okudukları lisans programı ve okul, tercih sıralamalarında ilk 5 içinde bulunan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_{1-5}=145,30$) diğer öğretmen adaylarından ($\bar{x}_{6-10}=136,23$; $\bar{x}_{11\text{ve}\text{üzeri}}=135,94$) daha yüksek olduğu fakat öğretmen adaylarının tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($F=3,049$, $p>0,050$) belirlenmiştir. Bu sonuç Baykara Pehlivan'ın (2008) sınıf öğretmeni adayları, Çapa ve Çil'in (2000) branş öğretmen adayları, Doğan ve Esen Çoban'ın (2009) Eğitim Fakültesi son sı-

nıfındaki öğretmen adayları ile yaptığı çalışmayla benzerlik göstermektedir. Aynı şekilde öğretmenlik mesleği üniversite tercihlerinde ilk 5 içinde olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_{1-5}=142,01$) tercihleri 6 ve üzeri sıralamada olan öğretmen adaylarından ($\bar{x}_{6\text{ve}\text{üzeri}}=134,00$) daha yüksek olduğu, ancak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($t=1,764$, $p>0,050$) belirlenmiştir. Bu sonuç Şahin Taşkın ve Hacıömeroğlu'nun (2010) sınıf öğretmeni, okul öncesi öğretmeni ve fen bilgisi öğretmeni adayları üzerinde yaptıkları çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonunda babası işsiz olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_{\text{İSSİZ}}=145,44$) diğer öğretmen adaylarından ($\bar{x}_{\text{ÖM}}=137,33$, $\bar{x}_{\text{İŞÇİ}}=143,03$, $\bar{x}_{\text{SM}}=136,43$) daha yüksek olduğu, ancak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($X_2=3,381$, $p>0,050$) belirlenmiştir. Bu sonuç Baykara Pehlivan'ın (2008) ve Eş'in (2010) sınıf öğretmeni adayları ile yaptıkları çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonunda annesi çalışan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}_c=142,15$) annesi ev hanımı olan öğretmen adaylarından ($\bar{x}_{\text{EH}}=139,85$) daha yüksek olduğu ancak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($t=0,460$, $p>0,050$) belirlenmiştir. Bu sonuç Baykara Pehlivan'ın (2008) ve Eş'in (2010) sınıf öğretmeni adayları ile yaptıkları çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Öneriler

Çalışma ile elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının oldukça yüksek çıkması mesleki başarılarının yüksek olacağına göstergesi olabilir. Mesleğe yönelik tutumları yüksek öğrencilerin yetiştirilebilmesi için bu mesleki alan ile ilgili öğrenciler ilişkili lisans programına yönlendirilebilir, liselerdeki danışman öğretmenlerden öğretmen adaylarının mesleğe yatkınlıkları ile ilgili düşünceleri hakkında bilgi alınabilir, üniversiteye giriş sınavının yanı sıra eğitim fakültelerine girişte mesleğe yatkınlığın değerlendirilmesi amaçlı bir sınav yapılabilir.

Yapılan çalışmada öğretmen adaylarının tutumlarının 1. Sınıftan 3. Sınıfa kadar yükseldiği ancak 4. Sınıfta 3. Sınıftan düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yükseliş sonrasındaki düşüşün sebeplerinin araştırılması ve ortadan kaldırılması amacıyla farklı araştırmalar yapılabilir. Atanma stresi yaşayan 4. Sınıf öğrencilerin bu stresle başa çıkabilmelerini sağlayabilmek için psikolojik destek sağlanabilir. İşsiz kalma korkusu yaşayan öğrencilerin bu korkusunun ortadan kaldırılması için öğretmen adayı ve öğretmen ihtiyacının birbiri ile doğru orantılı olmasının sağlanması amacıyla üniversite kontenjanlarında düzenlemeler yapılabilir.

Araştırmada okudukları lisans programından memnun olan öğretmen adaylarının kısmen memnun olan öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu ve aralarında önemli fark bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lisans öğrencilerine bölümleri ile ilgili memnuniyetleri hakkında okula girişte ve diğer dönemlerde memnuniyet çalışmaları yapılabilir ve memnun olmayan öğrencilerin memnuniyetlerini arttıracak, artırmayacak düzeydeyse bölüm değişikliği yapmaları konusunda yardımcı olacak çalışmalar yapılabilir.

Araştırmada öğretmenlik mesleğini sevdikleri için seçen öğrencilerin tutum puanlarının yüksek olması, sınav puanı bu bölümü tuttuğu için yerleşen öğretmen adaylarının tutumları ile bu adayların tutumları arasında önemli fark bulundurması programa giriş aşamasında mesleğe yönelik yatkınlıklarının ölçülmesi önerisini destekler niteliktedir. Ayrıca öğretmenlik mesleğini ilk 5 tercihinde bulunduran adayların mesleğe yönelik tutumlarının yüksek olması da bahsedilen öneriyi desteklemektedir.

Araştırmada annesi çalışan öğretmen adaylarının tutumlarının daha yüksek olması kadınların kendi ayakları üzerinde duran bireyler olmasının çocuklarının mesleklerine yönelik tutumlarını etkilediği sonucuna ulaştırabilir. Bu sonuç da kadın eğitimi çalışmalarının önemini göstermektedir. Eğitimli, mesleki tutumları yüksek nesiller için geleceğin anneleri olan kız çocuklarının eğitimleri desteklenmelidir.

Kaynakça

ASLAN, Durmuş ve KÖKSAL AKYOL, Aysel, (2006), Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (2), 51-60.

ATAÜNAL, Aydoğan. (2003), *Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen?* Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları.

BAYKARA PEHLİVAN, Kevser, (2008), **Sınıf Öğretmeni Adaylarının** Sosyo-Kültürel Özellikleri Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 151-168.

BOZDOĞAN, Aykut Emre; AYDIN, Davut ve YILDIRIM, Kasım, (2007), **Öğretmen** Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 8 (2), 83-97.

ÇAPA, Yeşim ve ÇİL, Nesrin, (2000), Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 69-73.

ÇAPRI, Burhan ve ÇELİKKALELİ, Ömer, (2008), Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 33-53.

DOĞAN, Türkan ve ESEN ÇOBAN, Aysel, (2009), Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 2009, 34 (153), 157-168.

EŞ, Ümmühan, (2010), *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının ve Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

KARASAR, Niyazi, (1998), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (8. Basım), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KARAGÜLLE, Başak, (2007), *Türkiye’de İşsizliğe Bir Çözüm Önerisi Olarak Türkiye İş Kurumu’nun İş Danışmanlığı Hizmetleri*, Uzmanlık Tezi, T.C. Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara 2007.

MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU, (1973), T.C Resmi Gazete, Tertip: 5 Cilt: 12 Sayfa: 2342 14/6/1973. [http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html] adresinden alınmıştır.

ÖZDER, Hasan; KONEDRALI, Güner ve PERKAN ZEKİ, Canan, (2010), Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Educational Administration: Theory and Practice*, 16 (2), 253- 275.

SARIKAYA, Türkan ve KHORSHİD, Leyla, (2009), Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.

SEMEMOĞLU, Nuray, (1994), Sınıf Öğretmeni Bilgiyi Aktaran Kişi Değil, Bilgiye Ulaşma Yollarını Öğreten Kişidir, *MPM Kalkınmada Anahtar Verimlilik*. Sayı: 81. (Ayın Söyleşisi). [http://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/makaleler/sinif_ogr.htm] adresinden 23 Haziran 2015 tarihinde indirilmiştir.

ŞAHİN TAŞKIN, Çiğdem ve HACİÖMEROĞLU, Güney, (2010), İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları: Nicel ve Nitel Verilere Dayalı Bir İnceleme, *İlköğretim Online*, 9(3), 922-933.

TUZCUOĞLU, Semai, (1994), Meslek Seçimi ve Önemi, *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı:6, 265-280

ÜSTÜNER, Mehmet, (2006), Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı: 45, 109-127